

Ministerie van Economische Zaken
Postbus 20101
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

Land- en Tuinbouworganisatie Nederland

Postbus 29773, 2502 LT Den Haag
Bezoekadres : Bezuidenhoutseweg 225
2594 AL Den Haag
Bankrekening : 35.76.06.760
Telefoon : 070-3382700
Fax : 070-3382710
E-mail : secretariaat@lto.nl

Datum : 11 juli 2014
Ons kenmerk : AJM\2014\ VBT\002947
Uw kenmerk :
Onderwerp : internetconsultatie wetsvoorstel dieraantallen en volksgezondheid
Informatie : ir. Herman Litjens (06-21232585)

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij reageert LTO Nederland op het wetsvoorstel Dieraantallen en volksgezondheid. Het wetsvoorstel geeft de provinciale en gemeentelijke overheden mogelijkheden om het aantal landbouwhuisdieren in een gebied, de intensiteit van de veehouderijen en/of het aantal locaties te beperken in verband met gevaren voor de volksgezondheid.

Samenvatting

Voor LTO Nederland is zorg voor de volksgezondheid bij het houden van dieren geen keuze maar een plicht. In de afgelopen jaren is er veel discussie gevoerd over de relatie volksgezondheid en veehouderij. Er vindt veel onderzoek plaats op dit thema en de Gezondheidsraad heeft een uitgebreid advies over dit onderwerp uitgebracht. Tot nu toe is echter niet aangetoond dat veehouderijbedrijven in de nabijheid van woonbebouwing een reëel gevaar vormen voor de gezondheid van mensen. LTO Nederland stelt dat – ook al zou een relatie tussen dierhouderij en volksgezondheid worden aangetoond – de regelgeving in het onderhavige wetsvoorstel geen substantiële bijdrage zal leveren aan een betere gezondheid voor omwonenden. Immers het voorstel stuurt alleen op dieraantallen, niet op verbetering van de omgevingskwaliteit door maatregelen die bedrijven zelf kunnen nemen. De gezondheidsrisico's voor omwonenden zullen met name verminderen door terugdringing van emissies van stoffen uit stallen en installaties die mogelijk een gevaar vormen voor de volksgezondheid via investeringen en managementmaatregelen zoals het opstellen en naleven van een diergezondheidsplan. LTO Nederland heeft dan ook grote moeite met het voorliggende wetsvoorstel.

Criteria en deugdelijke onderbouwing maatregelen zijn cruciaal

Het beperken van het aantal dieren, de intensiteit en/of het aantal veehouderijlocaties in een gebied is een zeer vergaande en ingrijpende maatregel. Zij bevriest de structuur van de bedrijven. Ontwikkeling is vrijwel niet mogelijk, wellicht alleen door overname van bedrijven die stoppen. Bedrijven in een dergelijk gebied worden onmiskenbaar op achterstand geplaatst, ook al is de maatregel van een beperkte duur. Zij raakt daarmee de toekomst van individuele ondernemers en hun gezinnen hard. LTO Nederland vindt dat dergelijke maatregelen gerechtvaardigd zijn, als een groot maatschappelijk belang – waartoe uiteraard ook de volksgezondheid moet worden gerekend – in het geding is. Daarbij zal het oordeel over het maatschappelijk belang moeten worden gebaseerd op een grondige en degelijke wetenschappelijke evaluatie c.q. onderbouwing.

Op dit cruciale onderdeel schiet het wetsvoorstel tekort. De wetstekst is vaag over de elementen c.q. criteria waarop een oordeel over de volksgezondheid en veehouderijbedrijven moet worden gebaseerd. Ook de eisen die aan de onderbouwing zelf moeten worden gesteld blijven vaag. LTO Nederland vindt dat voor een verstrekkende maatregel als in de wet is voorzien, de

onderhavige de criteria op basis waarvan deze maatregel mag worden getroffen in de wet zelf helder en duidelijk moeten worden benoemd.

Tegelijkertijd vermeldt de toelichting dat een eventueel gevaar voor de volksgezondheid van bedrijven nabij woonbebouwing niet kan worden onderbouwd. Een regeling waarvan de effectuering pas mogelijk kan zijn als er een deugdelijke onderbouwing is, maar waarvan tegelijkertijd wordt vastgesteld dat op basis van de huidige inzichten die er niet is, is toch op zijn minst opmerkelijk. LTO Nederland verwacht evenmin dat de suggestie in het voorstel om op lokaal of provinciaal niveau een panel van deskundigen in te schakelen die kan beoordelen of er gezondheidsrisico's zijn, een kwalitatief voldoende onderbouwing kan opleveren. Op nationaal niveau heeft de Gezondheidsraad reeds geconcludeerd, dat geen duidelijke relatie tussen volksgezondheid en veehouderijbedrijven kan worden aangetoond. Het is niet waarschijnlijk dat een panel op lokaal niveau in staat is die relatie aan te tonen.

Wetsvoorstel bevriest maar stimuleert geen verbetering

Het wetsvoorstel leidt er toe dat bedrijven in gebieden op slot gaan. Bedrijven kunnen zich vrijwel uitsluitend ontwikkelen door opkoop en voortzetting van bestaande locaties. Voor zover een relatie tussen volksgezondheid en veehouderijbedrijven in een gebied aan de orde is zal door de voorgestelde wetgeving deze situatie niet verbeteren, hooguit worden bevroren. LTO Nederland vindt dat juist in dergelijke omstandigheden het noodzakelijk is om in te zetten op verbetering. Bedrijven dragen daaraan bij door investeringen in gebouwen en installaties, zoals in emissiearme stalsystemen alsmede door managementmaatregelen. Dat vraagt dynamiek die door bevroering van dieraantallen juist wordt tegengegaan.

In een dergelijk gebied zullen veehouders de huidige situatie proberen te continueren door slechts investeringen te doen in wettelijke maatregelen. Substantiële verbeteringen en innovaties op locatieniveau blijven achter, omdat middelen nodig zijn voor uitbreiding door aankoop van andere locaties in een gebied. Dit is nadelig voor de bedrijven zelf vanwege de doorgaans hogere investeringen in uitbreiding en de bovendien suboptimale bedrijfsstructuur die hiervan het gevolg is, maar ook en vooral voor het gebied, omdat mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering niet ten volle zullen worden benut, terwijl in dat gebied daartoe juist de noodzaak wordt gevoeld. Immers, anders zou geen besluit tot vastlegging van dieraantallen c.a. worden overwogen.

LTO Nederland stelt derhalve dat het wetsvoorstel door bevroering van de huidige situatie zijn doel, het tegen gaan van nadelen voor de volksgezondheid, voorbij schiet. Daarvoor is beleid nodig dat verbetering en innovatie stimuleert. Dat vereist ruimte voor dynamiek en ontwikkeling waardoor ondernemers investeren in nieuwe en betere stallen met de meest moderne technologie om eventuele nadelen voor onder meer de omgeving tegen te gaan.

Rechtspositie van de veehouder is onvoldoende gewaarborgd

De voorgestelde wetstekst en memorie van toelichting besteden nauwelijks aandacht aan de rechtspositie van de veehouders in een gebied dat wordt 'bevroren'. In paragraaf 4.3 wordt hier kort op ingegaan. Aan provincies en gemeenten wordt veel ruimte gelaten om naar eigen inzicht de maatregelen in te vullen. Dit roept tal van vragen op:

- Wat wordt beschouwd als een voorzienbaar risico?
- Wat is de referentiesituatie voor het aantal dieren?
- Is er overgangsrecht voor veehouders die tijdelijk geen dieren hebben of voor ondernemers die al flink geïnvesteerd hebben in een nieuwe stal, maar waar de dieren nog niet aanwezig zijn ?
- Hoe wordt omgegaan met veehouders die al jarenlang bezig zijn een vergunning te bemachtigen en die bijna op het eind van de procedure zitten ? Is dit evenzeer een risico dat voor rekening van de ondernemer komt ?
- De mogelijkheid wordt open gelaten om het aantal dieren in een gebied langzaam te verminderen. Ook daarvan is niet duidelijk wie opdraait voor de schade die ondernemers lijden.

Kortom tal van vragen waarop het wetsvoorstel en de toelichting geen antwoord geven. LTO Nederland verwacht dat de invoering en toepassing van het wetsvoorstel leidt tot veel juridische

procedures en maatschappelijke onrust. Zowel bij bewoners die verwachten dat bij toepassing van de wet er een verbetering zal optreden die achter achterwege zal blijven, als bij ondernemers die klem worden gezet en daarmee hun bedrijfsontwikkeling geblokkeerd zien.

Specifieke opmerkingen van de wet en/of toelichting

Artikel 2a.7 Gemeenten

Het is ons niet duidelijk in geval een provincie op basis van gezondheidsoverwegingen al een overweging heeft gemaakt om een gebied niet als veedicht gebied aan te wijzen, of de gemeente dan toch in tegenspraak hiermee de mogelijkheid heeft om het betreffende gebied alsnog aan te wijzen ?

3.1.1. Pagina 7 en 3.2.2. pagina 15

De thans in het wetsvoorstel vermelde omschrijvingen voor toepassing van de wet zijn te breed. Met betrekking tot de voorwaarden die aan de onderbouwing worden gesteld worden vage begrippen gebruikt zoals "zal kunnen" en "veelal". Deze vage termen leiden tot interpretatiekwesaties en lokt uit dat provincies en gemeenten dieraantallen bevrozen op in feite andere gronden dan volksgezondheid.

LTO Nederland vindt dat wetgeving duidelijk moet zijn: het moet gaan om "concrete gezondheidssrisico's". Dit criterium behoort in de wet zelf genoemd te worden. Daarnaast is het belangrijk dat in de wet wordt vermeld dat een besluit tot vastlegging van dieraantallen moet zijn onderbouwd op basis van onderzoek door een ter zake deskundige instantie. Bij elke economische activiteit van welke bedrijfstak ook is er immers wel een zeker risico op gevolgen voor de volksgezondheid te noemen of wordt dit zo door burgers ervaren. Dat wil echter nog niet zeggen dat er een reëel gevaar is.

3.1.2. Ruimtelijke instrumenten

Toegelicht wordt dat het omgevingsrecht en jurisprudentie onvoldoende handvatten geven om in te kunnen grijpen bij gezondheidsrisico's. LTO Nederland is het daarmee niet eens. Gezondheidsbelangen kunnen en worden wel degelijk gewogen in de omgevingsprocedures. Ook in de aanstaande omgevingswet zal dat mogelijk zijn door volksgezondheid als een omgevingswaarde te benoemen. Als er een concrete aanleiding is, hebben gemeenten en provincies de mogelijkheid tot ingrijpen door toepassing van instrumenten uit het omgevingsrecht. Dat heeft de praktijk ook bewezen. De provincie Noord-Brabant heeft in verband met Q-koorts een bouwstop ingesteld. Die bouwstop is effectief gebleken, om het aantal dieren niet te laten groeien. Geitenbedrijven konden jarenlang niet uitbreiden. Ons inziens schiet het omgevingsrecht dus niet tekort.

Ook als gemeenten en provincies willen dat de veehouderij niet groeit in hun gebied, dan hebben zij nu al veel mogelijkheden om te kunnen sturen, bijvoorbeeld door te wijzen op strijdigheid met ruimtelijke waarden. Vaak is dat evenzeer vaag en weinig objectief. LTO Nederland is daar dan ook niet altijd blij mee, maar het kan wel. In de provincies Zeeland en Zuid-Holland kan de intensieve veehouderij bijvoorbeeld al jaren nauwelijks t meer groeien op basis van ruimtelijke argumenten. Daarnaast kunnen tijdelijk via het aanhoudingsbesluit van de wet geurhinder en veehouderij en het voorbereidingsbesluit uit de ruimtelijke ordening ontwikkelingen stop gezet worden.

3.1.2. Milieustrumenten

In deze paragraaf ontbreekt een passage over de geurverordening. Op lokaal niveau merkt LTO Nederland dat de discussie over gezondheid vaak gerelateerd is aan geuroverlast. Gemeenten hebben de mogelijkheid om via een geurverordening strengere geurnormen te stellen (landelijke norm op de kern = 3 ou^e, gemeentelijk norm mag 0,1 ou^e zijn). In gebieden waar veel maatschappelijke discussie is over de veehouderij worden vaker strengere normen gehanteerd. Zo hanteert de gemeente Reusel de Mierden een geurnorm van 0,1 ou^e op kernen. Daarnaast kunnen de gemeenten via de ruimtelijke procedure voorwaarden stellen aan de maximale

achtergrondbelasting voor geurgehinderden. In de verordening Ruimte van de Provincie Noord-Brabant is al een maximale norm voor achtergrondconcentratie voor geur opgenomen. Bedrijven in gebieden met een hogere achtergrondbelasting kunnen alleen nog uitbreiden, als ze ervoor zorgen dat de achtergrondbelasting teruggaat. Zo wordt de dynamiek van bedrijven gebruikt om het woon- en leefklimaat te verbeteren.

5.9 Uitvoeringslasten.

Reeds in het voorgaande sprak LTO Nederland uit te verwachten, dat bij aanwijzing van gebieden waar een beperking geldt als genoemd in het wetsvoorstel, dit ondernemers aanleiding zal geven tot veel juridische procedures, omdat zij vinden rechtstreeks in hun belang te worden aangetast. In die zin zal het wetsvoorstel wel degelijk een aanzienlijke stijging van uitvoeringslasten voor de overheid tot gevolg hebben. Voor gemeenten en provincies zullen uitvoeringslasten ontstaan, omdat in een onderbouwing moet worden voorzien, doordat referentieniveaus voor het aantal dieren moeten worden bepaald en vastgelegd evenals voor overgangsregelingen, handhaving en tenslotte juridische procedures over deze uitvoeringskwesties.

Tot slot

Wij verzoeken u dringend bij de verdere behandeling van dit wetsvoorstel rekening te houden met onze bezwaren en argumenten.

Hoogachtend,

A.J. Maat
Algemeen voorzitter